

Grimstad
kommune

Retningslinjer for elevrådsarbeid i Grimstadskolen

Vedtatt i Oppvekst og omsorgsutvalget 20.04.2010

Innhold

1. Innledning	2
2. Lovverk og læreplan i faget.....	3
3. Valg av representanter	4
4. Elevrådsarbeidet	4
5. Barn og unges kommunestyre (BUK)	5
6. Lærers rolle og ansvar.....	5
7. Forslag til kursing / skolering / årlig oppfølging.....	6
 Læreplan for elevrådsarbeid:	7
.....	
Kursing av elevrådskontaktene:	10
.....	

1. Innledning

Grunnleggende demokratiske verdier er fundamentet for samfunnet vi lever i og en viktig faktor som vektlegges i faget elevrådsarbeid. Et demokratisk samfunn forutsetter at innbyggerne slutter opp om og forstår de systemer og verdier som demokratiet er tuftet på og deltar aktivt i samfunnslivet.

Elevråd er et viktig organ på skolen for å sikre elevers deltakelse og medvirkning. Det skal også bidra til utvikling av demokratiforståelse blant barn og unge. Skolens ledelse skal legge til rette for arbeidet slik at elevrådet får gode arbeidsbetingelser og kan utføre sine oppgaver på en god måte. Tilgang til utstyr og faste møteplasser er viktig. Det samme er informasjon til elevrådet om administrasjonenes arbeid og saker som tas opp i andre forum på skolen. Informasjon fra elevrådets arbeid må innarbeides i skolens rutiner, slik at kunnskap om hverandres arenaer sikres gjensidig.

Ved å gi elevrådet høy status understrekes viktigheten av arbeidet og man stimulerer til at alle medlemmer ser betydningen av å bidra positivt i den perioden man er representant for sitt trinn.

Grunnskolen fikk nytt læreplanverk i 1997 (L-97) Da kom det for første gang en egne læreplan for klasse – og elevrådsarbeid. Elevrådene ble i større grad en viktig arena i den delen av kommunens arbeid som angår barn og unge. For å følge opp den nye læreplanen gjorde man i Grimstad et større arbeid i forhold til elevrådene, og etablerte senere BUK i 1999 (sak 29/99). Det ble utarbeidet retningslinjer for arbeidet i BUK og for hvordan elevrådene arbeid skulle kobles opp mot BUK. Elevrådene deltok i felles skolering, og strukturer for arbeid med elevråd og elevdemokrati ble etablert på hver skole.

Det har siden den gang vært omorganisering i kommunen, og ved innføringen av Kunnskapsløftet (2006) kom det ny læreplan i faget.

Ved gjennomgang av dagens situasjon så man at møtehyppighet, saker som skal behandles i elevråd osv. organiseres og løses av hver skole etter hva som oppleves som mest hensiktsmessig. Denne planen er et forsøk på å lage felles rammer for arbeidet med elevrådene, samtidig som skolens muligheter til å ha individuelle tilpasninger ivaretas.

Da kommunen vedtok Ungdomsplanen (2009) ble det også bestemt at man skulle styrke barn og unges deltakelse i demokratiske prosesser i kommune. Som en konsekvens skal Ungdomspolitisk råd være et organ for deltakelse i tillegg til Barn og unges kommunestyre (BUK).

Kommunens administrasjon vil legge vekt på å følge opp elevrådsarbeidet ved det årlige tilsynet som gjøres ved hver skole (jfr. Oppl. § 13-10).

2. Lovverk og læreplan i faget

Kapittel 11 i Opplæringsloven regulerer ulike organ for brukermedvirkning i skolen. § 11-2 beskriver arbeid med elevråd i grunnskolen. Det er pålagt å ha elevråd for årstrinnene 5 – 7 og 8 – 10. Ved noen skoler er også 1- 4. trinn representert i elevrådene.

§ 11-2. Elevråd ved grunnskolar

Ved kvar grunnskole skal det for årstrinna 5-7 og for årstrinna 8-10 vere eit elevråd med representantar for elevane. Kommunen fastset talet på elevrepresentantar. Representantane skal veljast seinast tre veker etter at skolen har teke til om hausten.

Ein medlem av undervisningspersonalet på skolen skal ha som oppgåve å hjelpe elevrådet i arbeidet. Denne elevrådskontakten har møte- og talerett i elevrådet.

Leiaren for elevrådet kan kalle inn til møte i rådet i samråd med elevrådskontakten. Rådet skal i alle høve kallast inn når ein tredel av medlemmene i rådet eller rektor krev det.

Elevrådet skal fremje fellesinteressene til elevane på skolen og arbeide for å skape godt lærings- og skolemiljø. Rådet skal også kunne uttale seg i og komme med framlegg i saker som gjeld nærmiljøet til elevane.

Det er en egen læreplan i Kunnskapsløftet (K06) for elevrådsarbeid. Et av formålene i faget er at *opplæringen skal legge til rette slik at det bidrar til selvstendighet, innlevelse og deltakelse og gir rom for refleksjon og et kritisk perspektiv (se vedlegg).*

Læreplanen har kompetansemål i faget etter 4. trinn, 7. trinn og 10. trinn. Områdene som vektlegges er selvstendighet, samarbeid og medvirkning.

3. Valg av representanter

Innen 1. September hvert år arrangeres valg til elevrådet på hvert trinn. Det velges både representanter og deres vararepresentanter.

Det skal velges to elevrådsrepresentanter fra hvert trinn, en gutt og en jente. Store skole kan øke til 3 representanter fra trinnet. Disse velges for et år.

Ved gjennomføringen av valget får alle på trinnet en lapp hvor de kan skrive om de har lyst til å bli valgt, og eventuelt hvorfor de vil ha et slikt verv. Her kan det også skrives om man ikke ønsker en slik oppgave. Kontaktlærer og de som har vært representanter forrige år, går igjennom forslagene, plukker ut de som ønsker å bli tillitsvalgte og lager en liste for valg.

Hvis man ønsker det kan det arrangeres en valgkamp i klassen, hvor de som ønsker å velges presenterer seg og argumenterer for hvorfor de bør velges.

Valget er hemmelig, stemmer avgis ved at elever krysser av på utdelte valglister. Det skal krysses av for en jente og en gutt. Den jenta og gutten som får flest stemmer blir representanter til elevråd. De som kommer på andreplass, blir vararepresentanter.

Representanter som tidligere har vært medlemmer i elevrådet, kan velges på nytt etter å ha hatt et års pause fra vervet.

4. Elevrådsarbeidet

Elevrådet skal bestå av representanter for 4. – 7. trinn og for 8 - 10.trinn. Noen skoler har representanter fra lavere klassetrinn med i elevrådene. Her står hver skole fritt til å velge om de vil ha med elever fra lavere trinn. Det er viktig å legge til rette for trinn / klassemøter på de lavere trinnene også. (Se læreplanen og kompetansemålene etter 4. trinn.)

Det kan være varierende behov for møter gjennom skoleåret. I noen perioder vil aktuelle saker kunne medføre at man trenger å møtes oftere enn anbefalingen i denne planen. Utgangspunktet er en møtehyppighet på en gang i måneden, med mulighet for lokale variasjoner som innebærer hyppigere møter, hvis det er behov for det. Det bør settes opp en møteplan for minimum et halvt år av gangen.

Elevrådsmøtene bør ha et fast møtested. Det vil være få om noen skoler som har mulighet til å øremerke et rom kun til elevrådsarbeid, men det bør legges til rette for at møtene ikke flyttes rundt på skolen.

Elevrådsleder er den som leder møtene, men elevrådskontakten hjelper til med å sette opp agenda. Sekretær skriver referat fra alle møtene.

Valg av leder gjøres på det første møte hvert skoleår.

Lederen for elevrådet kan kalle inn til møte i rådet samme med elevrådskontakten.

Elevrådet skal avholde sitt første møte innen 10. september.

Etter at sakliste til elevråd er sendt ut, avholdes klasseråd/klassemøte. Elevrådsrepresentantene gjennomgår saklista med trinnet og tar med innspill til elevrådet.

Alle kan komme med saker til elevrådet, gjennom klassemøte eller lapp i elevrådets postkasse. Nye saker sendes elevrådsstyret i god tid før neste innkalling.

Elevrådsrepresentantene har ansvar for at referatet blir gjennomgått på trinnet.

5. Barn og unges kommunestyre (BUK)

Formålet med BUK er å lære opp unge i demokratiske prosesser og arbeidsmåter. Representantene er hentet fra elevrådene ved barne- og ungdomsskoler i kommunen. Formålet med Barn og unges kommunestyre er :

- stimulere barn til aktiv deltakelse i saker som angår barns oppvekstmiljø og framtid
- gi barn opplæring og erfaring i demokrati, deltakelse og styring
sikre at barns behov blir synlig og ivaretatt i kommunens arbeid
- gi barn kunnskap om og kjennskap til egen kommune
- gi politikere og administrasjonen økt kunnskap om barns hverdag og meninger
- bevisstgjøre barn hva de selv har ansvar for og kan bidra med
- Barn og unges kommunestyre er et talerør for barn i Grimstad kommune og kan fritt gi uttalelse til saker som angår barns oppvekstmiljø og framtid
- Hver barne- og ungdomsskole har to representanter med personlig vararepresentant i Barn og unges kommunestyre
- Et arbeidsutvalg forbereder møtene i Barn- og unges kommunestyre
- Arbeidsutvalget består av ordføreren, sekretæren fra politisk sekretariat i kommunen og 5 representanter valgt av Barn og unges kommunestyre

6. Lærers rolle og ansvar

Kontaktlærer som får ansvaret for elevrådene, skal ha en spesiell interesse for elevrådsarbeid.

Ved gjennomgang av ulike kommuners løsninger, ser det ut til at mange velger å holde elevrådskontakt funksjonen utenfor administrasjonen ved skolen. Som Stavangers største ungdomsskole, Kannik skole, skriver i sin elevrådsbok: *"Men det vil være svært uheldig dersom en får innarbeidet vanen på en skole at kontaktlæreren er en forlengelse av administrasjonen"*. Det anbefales derfor at det ikke bør være en ansatt som arbeider i skolens administrasjon som har denne oppgaven. Et tillitsfullt forhold mellom elevråd og elevrådskontakt vil gi et godt samarbeid etter demokratiske linjer.

Kontaktlærer for elevråd skal ha et særlig ansvar for å drive elevrådsarbeidet fremover. Videre å være et bindeledd mellom elevråd, lærere og skolens ledelse.

På noen skoler har elevrådskontakten oppgaven for et år av gangen. Det anbefales at man har vervet som elevrådskontakt for minimum 2 skoleår. Dette for å kunne bidra til å opprettholde tilstrekkelig kontinuitet i arbeidet.

Elevrådskontakten har møte og talerett i møtene, men ikke stemmerett. Den lærer som er elevrådskontakt, skal ha reduksjon i undervisningstid for å utføre arbeidet. Det er opp til den enkelte enhetsleder hvor mye reduksjonen skal være.

Elevrådskontakt har ansvar for å arrangere kurs for elevrådet på skolen I starten av hvert skoleår. Forslag til saksliste er vedlagt denne planen.

7. Forslag til kursing / skolering / årlig oppfølging

Kursing av elevrådet:

Et elevråd vil hvert år ha nye medlemmer. Endringer i gruppesammensetningen endrer også gruppen, og det vil derfor være verdifullt å ha en form for samling eller kursing ved oppstarten av hvert skoleår.

Hensikten med en slik kursdag vil være å sette nye medlemmer inn i regler og rutiner for elevrådsarbeid. Samtidig gir det en anledning for elevrådet til å bestemme hvilke saker det skal arbeides med gjennom skoleåret. En arbeidsmodell etter ad hoc løsning, vil kunne medføre at elevrådet ikke får utrettet så mye som de kunne hvis det arbeidet med saker over tid.

Det er viktig å få til kurs så raskt som mulig etter at det nye elevrådet er valgt, fortrinnsvis i løpet av september måned.

Ansvar for kursing av elevrådene legges til elevrådskontakten på den enkelte skole. Ideer til kursinnhold følger som vedlegg til denne planen. (se bakerst)

Det kan være en god ide å holde et slikt kurs utenfor skolens egne lokaler. "Å gå på kurs" kan gi status til arbeidet og understreke hvor viktig oppgaven er. VUT (Veiledning og utviklingstjenesten) kan for eksempel bistå med å ordne møterom på rådhuset. På en slik kursdag bør det også gis lunch til deltakerne slik at de slipper å ha med seg nistemat.

Det er ikke noe i veien for at flere skoler samarbeider om å avholde slike kurs. På denne måten vil kunnskap og ideer kunne spres og utvikles.

Kursing av elevrådskontaktene:

Å være kontaktlærer for elevrådet på en skole, kan være en ensom jobb. Det er viktig at nye kontaktlærere får god opplæring i hva arbeidet består i, og informasjon om hvordan det kan være hensiktsmessig å bistå elevrådet til best mulig funksjon. Også lærere som har hatt oppgaven over flere år vil kunne ha nytte av å møte andre lærer med samme rolle, for å drøfte arbeidsoppgavene. Å hente kunnskap og ideer fra hverandre, vil kunne være positivt for alle.

Som eksempel kan nevnes Kristiansand kommune som arrangerer en årlig samling for alle elevrådskontaktlærerne i kommunen, hvor man kan ta opp aktuelle problemstillinger i forhold til funksjonen.

Det er i denne planen lagt opp til at elevrådskontaktene skal gjennomføre kurs for elevrådene på sin respektive skole. Ved et felles møtepunkt i kommunen gis det rom for erfaringsutveksling i forhold til dette og man får nyttige tips og ideer til arbeidet med elevråd generelt.

Vedlegg: Læreplan for elevrådsarbeid
Ideer til kurs for elevrådsrepresentanter

ELEVRÅDSARBEID

Formål med faget

Et demokratisk samfunn forutsetter at innbyggerne slutter opp om grunnleggende demokratiske verdier, og at de deltar aktivt i samfunnslivet. Hver ny generasjon må derfor lære å holde demokratiet i hevd og ta del i samfunnet på ulike måter. Faget elevrådsarbeid skal videreutvikle elevenes demokratiforståelse og evne til demokratisk medvirkning fram mot aktivt medborgerskap.

Opplæringen i faget elevrådsarbeid omfatter alle elever. Gjennom arbeid i elevgrupper og ved deltakelse i påvirknings- og beslutningsprosesser, deriblant arbeid i elevråd, skal faget bidra til at elevene utvikler sin evne til å uttrykke selvstendige meninger og sin evne og vilje til å samarbeide. Slik kan faget fremme utviklingen av et inkluderende læringsmiljø som er fritt for mobbing og preget av trygghet og sosial tilhørighet.

Skolen skal være en viktig demokratisk arena for barn og unge hvor de kan oppleve medbestemmelse. Arbeid i elevråd og andre samarbeidsorgan i skolen er viktige tiltak i skolehverdagen for å nå dette målet. Opplæringen i elevrådsarbeid skal derfor legges til rette slik at det bidrar til selvstendighet, innlevelse og deltakelse og gir rom for refleksjon og et kritisk perspektiv.

Hovedområder i faget

Faget er strukturert i hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må sees i sammenheng.

Elevrådsarbeid har kompetansemål etter 10. årstrinn i grunnskolen.

Oversikt over hovedområder:

Årstrinn	Hovedområder	
1. - 10	Selvstendighet og samarbeid	Medvirkning

Selvstendighet og samarbeid

Hovedområdet *selvstendighet og samarbeid* dreier seg om utvikling av elevenes evne til å uttrykke egne meninger og fungere i ulike roller og grupper. Dette innebærer blant annet å beherske oppgaver der en må kunne sette seg inn i andres syn og holdninger, vise respekt, håndtere konflikter og praktisere likeverd. Hovedområdet omfatter også arbeid med planlegging, gjennomføring og etterarbeid i forbindelse med ulike typer møter.

Medvirkning

Hovedområdet *medvirkning* dreier seg om å utvikle elevenes demokratiforståelse og deltakelse i demokratiske prosesser. Dette innebærer blant annet å utføre oppgaver og ta ansvar i skolesamfunnet. Arbeid i forbindelse med elevrådets og andre utvalgs oppgaver er sentralt i hovedområdet.

Timetall i faget

Timetallet er oppgitt i 60 minutters enheter

Ungdomstrinnet

8. - 10. årstrinn:

71 årstimer

Grunnleggende ferdigheter i faget

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der hvor de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I forhold til elevrådsarbeid forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i elevrådsarbeid innebærer å kunne samtale, samhandle og delta i demokratiske prosesser både i elevgrupper, i skolens organer og i andre sammenhenger. Det å kunne presentere saker, fremme egne synspunkter, begrunne egne meninger og valg, og argumentere og diskutere er nødvendige ferdigheter for aktiv medvirkning i samfunnet.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i elevrådsarbeid innebærer å kunne skrive møteinnkallelser, innlegg, referater og andre dokumenter for å kunne delta i og påvirke demokratiske medvirkningsprosesser.

Å kunne lese i elevrådsarbeid innebærer å kunne sette seg inn i og forstå ulike typer informasjon fra tekst, tall og bilder. Å kunne lese og forstå informasjon om rettigheter og plikter er viktig for deltakelse i demokratiske prosesser.

Å kunne regne i elevrådsarbeid innebærer å kunne sammenligne, forstå og kritisk vurdere tallmateriale, størrelser og mengder som resultater fra elevundersøkelser og valg.

Å kunne bruke digitale verktøy i elevrådsarbeid innebærer å utforske nettsteder, gjennomføre informasjonssøk, utøve kildekritikk og nettvett og velge relevant informasjon i faget. Bruk av digitale verktøy inkluderer digital presentasjon, publisering og kommunikasjon.

Kompetansemål i faget

Kompetansemål etter 10. årstrinn

Selvstendighet og samarbeid

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gi eksempler på og diskutere forskjeller mellom beskrivelser og vurderinger
- diskutere begrepene toleranse og kompromiss
- ta personlig standpunkt, fremme og argumentere for en sak og lage et debattinnlegg
- gjøre rede for begrepet gruppepress og ulike gruppeprosesser og drøfte hva god møtekultur er
- planlegge og gjennomføre møter og ta ansvar for ulike grupperoller
- skrive og legge fram møtereferat
- drøfte og praktisere metoder for konflikthåndtering

Medvirkning

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for barn og unges plikter og rettigheter i samfunnet
- drøfte innholdet i begrepene samarbeid, medvirkning og demokrati
- diskutere hva det innebærer å representere andre som tillitsvalgt i elevgruppen, elevråd og i ulike utvalg
- drøfte elevrådets oppgaver, diskutere valgordning og delta i beslutnings- og valgprosesser
- diskutere hva det innebærer å vise lojalitet for flertallsvedtak og respekt for mindretallet
- ta opp og legge fram saker som angår elevene i ulike organer i og utenfor skolen
- kartlegge, gjennomføre og vurdere konkrete tiltak for å skape et inkluderende og læringsfremmende miljø

Vurdering i elevrådsarbeid

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunkt vurdering

<u>Årstrinn</u>	<u>Ordning</u>
10. årstrinn (eller på det trinnet faget avsluttes)	Elevene skal ikke ha standpunktkarakter med tallkarakter, men "Deltatt".

Eksamen for elever

<u>Årstrinn</u>	<u>Ordning</u>
	Det er ikke eksamen i faget.

Eksamen for privatister

<u>Årstrinn</u>	<u>Ordning</u>
	Det er ikke privatistordning i faget.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.

Kurs for elevrådsrepresentanter

- Demokratiforståelse
- Skolens organisering – andre organ tilknyttet skole
- Orienter om læreplanen for elevråd
- Betydningen av å ha elevråd
 - Gjennomgang av mandat, rolle, rammer, økonomi osv.
- Kjennetegn ved et godt fungerende elevråd
- Møteledelse og møtekultur
 - Saksliste, referent, ordstyrer, taletid osv.
 - Å være saklig og å kunne lytte til andres argumenter
- Planlegging av arbeidet / viktige oppgaver for skoleåret

Rammen for et slikt kurs er viktig. Sett av god tid og bruk gjerne et lokale utenfor skolen. Veiledning og utviklingstjenesten vil være behjelpelige med å booke et møterom på rådhuset. Se til at det er drikke og mat slik at denne dagen slipper elevene å ta med niste.